

Vi trenger en klar og dristig visjon for vannrobusthet

Dette er en oversatt versjon av **EU-kommisær Jessika Roswalls** åpningstale¹ i høringskonferansen om en europeisk strategi for vannrobusthet (Water Resilience)² 6. mars 2025. Roswalls fulle tittel er kommisær for miljø, vannrobusthet og en konkurransedyktig sirkulær økonomi. Talen er oversatt av Anders Iversen, som er nasjonal ekspert i Europakommisjonen, og gjengitt med tillatelse fra Europakommisjonen.

Jessika Roswall er Europa-kommisær for miljø, vannresiliens og en konkurransedyktig sirkulær økonomi for perioden 2024-2029 (Foto: The Cabinet of Commissioner Roswall, etter tillatelse gitt den 18.06.2025).

Vi kan ikke ta vannet for gitt – vi må gjøre mer

Jeg er veldig glad for å være her sammen med dere for å fremme vårt felles arbeid for å styrke vannrobustheten vår. Vann er ikke en hvilken som helst ressurs. Det er grunnlaget for livet på jorden. Det er et økosystem som er hjem for rundt en femtedel av alle arter. Og for oss mennesker er vann ikke bare livsnødvendig, det har også vært en rød tråd gjennom vår historie, vår kultur og utviklingen av våre samfunn.

Dessverre har vi tatt denne ressursen for gitt. Som et resultat er vannmiljøet i dag under enormt press. Klimaendringene betyr at dette presset bare vil øke – selv om vi skulle klare å oppnå netto nullutslipp allerede i morgen.

Derfor trenger vi en klar og dristig visjon for vannrobusthet. Og hvis vi skal gjøre denne visjonen til virkelighet, trenger jeg din hjelp. EU har gjort mye for å forbedre tilstanden til vannet vårt. Men vi må gjøre mer. Det vi trenger, er å tenke nytt, og det kan vi bare oppnå ved å samarbeide.

Derfor er dette arrangementet en så viktig del av vår strategi for vannrobusthet. Vi brukte februar til å samle innspill i vår åpne høringsrunde³, og jeg er glad for å se så mange mennesker her i dag. Jeg oppfordrer dere til å være aktive og bidra med deres synspunkter og ideer.

Vann handler også om økonomisk sikkerhet og robusthet

Vi lever i uforutsigbare tider når vi møtes her i dag. Og selv om de politiske synspunktene glir fra hverandre, er det fortsatt noen utfordringer som alle land i verden erkjenner. Vann er en av dem – mennesker trenger drikkevann, enten de bor i Europa, USA eller India.

Og når vi ser på de geopolitiske endringene rundt oss, er det klart at vann også handler om økonomisk sikkerhet og robusthet. Tilgang til vann er en kilde til velstand. Men det betyr også at mangel på vann kan føre til konkurranse og, i verste fall konflikt. Der for har vi et stort ansvar for å forvalte vann på en bærekraftig måte.

¹ [High-Level Stakeholder Consultation on the Water Resilience Strategy Programme - Version 22 - Date 26-02-2025](#)

³ [Call for evidence begins on EU Water Resilience Strategy - European Commission](#)

Vi må lære å samarbeide med naturen

For bare en måned siden presenterte jeg tre viktige rapporter⁴. De vurderer hva medlemsstatene gjør for å beskytte ferskvann og hav, og for å være bedre forberedt på flom. De overordnede konklusjonene er klare. Vannet vårt er sterkt forurensset, tilgangen vår til vann er under press, og vi forebygger ikke i tilstrekkelig grad risikoen for alvorlig flom. Som jeg nevnte tidligere, er den dårlige tilstanden til vannforekomstene våre forverret på grunn av klimaendringene.

Så langt har over halvparten av medlemsstatene gjennomført en eller annen form for klimarisikovurdering for vannsektoren. De forteller oss at vannmangel er et økende problem for flere sektorer, herunder landbruk og energi. Det handler om for mye og for lite vann, noen ganger samtidig. Den gode nyheten er at de fleste medlemsstatene nå har vedtatt planer for håndtering av tørke, og andre er i ferd med å utarbeide slike planer.

Et stort problem vi ser over hele Europa, er at tillatelser til vannuttak ofte ikke er tilpasset virkeligheten. Tillattelsene tar ofte ikke hensyn til hvor mye eller hvor lite vann det er i et vassdrag. Vannprising brukes fortsatt i svært liten grad for å fremme mer effektiv bruk av vann.

Akkurat som tørke blir også flom hyppigere, mer intens og mer dødelig. De alvorlige flommene i Spania, Italia og i Sentral- og Øst-Europa viste nok en gang hvor viktig tidlige varslings-systemer er, og hvor viktig det er å tilpasse arealplanleggingen til klimaendringene. Som vi har sett de siste årene, er ingen regioner i EU skånet.

Naturbaserte løsninger er blant de mest effektive og rimelige investeringene vi kan gjøre for å minimere skadene fra både tørke og flom. Vi må endre vårt syn på naturen. Vi må lære å samarbeide med naturen, for vår egen skyld og for vår egen sikkerhet. I tillegg til å være bedre forberedt og iverksette forebyggende tiltak, må vi også sikre rask gjenoppretting etter flom.

I 2024 ga Europakommisjonen medlemsstatene større fleksibilitet til å omprogrammere

rundt 18 milliarder euro fra ulike fond for å fremskynde gjenopprettingen etter flom og skogbranner. Men Den europeiske sentralbanken avslørte nylig at bare en fjerdedel av klimaskadene i Europa er dekket av forsikring. Problemet her henger også sammen med tilgjengeligheten av forsikring og forsikringskostnadene. Det er derfor ikke et alternativ å la være å gjøre noe for klimatilpasning.

Vann handler også om velstand

Suksessen til våre industrielle og digitale strategier avhenger like mye av tilgang til rent vann som av tilgang til rimelig energi. Derfor var jeg glad for at vann ble nevnt tydelig i EUs konkurransekart, som ble vedtatt i januar⁵.

Tenk på dette: Termiske kraftverk trenger milliarder av liter vann årlig til kjøling. Og hydrogen forbruker ultrarent ferskvann som råstoff. Et gjennomsnittlig datasenter tilhørende store teknologiselskaper trenger 620 millioner liter vann per år. Bilprodusenter og forsvarsindustrien er avhengige av enorme mengder vann.

Dette reiser spørsmålet: Hvor skal alt dette rene vannet komme fra? En europeisk strategi for vannrobusthet kan ikke utrette mirakler. Men vi kan gi en klar retning. For det første må vi se på innovasjon. For det andre må vi finne nye finansieringskilder. Og for det tredje må vi forbedre vårt samarbeid på tvers av landegrensene.

Vi må endre tankesettet på alle politikkområder

Borgerne har helt klart høye forventninger til oss. Nesten 80 % av EUs innbyggere ønsker at vi skal gjøre noe med vann. Men når det gjelder å vedta nye lover, må vi huske at vi allerede har et meget solid lovverk som vi har utviklet siden 1970-årene. Vi har solid lovgivning på plass. Men vi må bruke den bedre. Derfor må vi samarbeide bedre med medlemsstatene. På regionalt og lokalt nivå. Og for å lykkes, må vi endre tankesettet på ALLE politikkområder som berører vann.

⁴ [Protect waters and better manage flood risks](#)

⁵ [EU Compass to regain competitiveness](#)

Et av områdene vi må se på sammen, er effektiv bruk av vann. Vi må sette effektiv vannbruk først, slik vi har gjort for energi. Men det kan gjøres mer. La meg gi dere noen eksempler:

- I energisektoren bør vi fremme tørrkjøling i stedet for vannkjøling, spesielt i tørre regioner. Dette sparer opptil 95 % vann i termiske kraftverk.
- I industrien bør vann gjenbrukes flere ganger internt for å redusere forbruket.
- I offentlig vannforsyning bør distribusjonssystemene forbedres for å redusere vannlekkasjer betydelig.
- I landbruket bør vi forbedre vannbruken til vanning og øke omfanget av innovative prosjekter som finnes i sektoren. Og vi kan redusere behovet for vanning helt ved å ta mye bedre vare på jorda vår. For eksempel ved å legge til rette for bruk av biologiske løsninger.

Samordnet tilnærming fra fjell til fjord

Fordi sunn jord er vårt beste reservoar for lagring av ferskvann. Likevel er over 60 prosent av jorda i Europa forringet. Dette er en enorm utfordring. Vår nylige visjon for landbruket understreker med rette matsektorens avhengighet av sunn jord og vann. Kompakt og forringet jord kan ikke absorbere vann fra kraftig nedbør. Derfor bør vi samarbeide for å beskytte jorda og vannressursene våre.

Vi må også forvalte vannet ved hjelp av en samordnet tilnærming fra fjell til fjord (Source to Sea). Land og hav er i kontinuerlig samspill. Strategien vår må gjenspeile dette. Vannets kretsløp omfatter både ferskvann og saltvann.

Konkurranseskraft starter med innovasjon

Nå vil jeg komme tilbake til det jeg nevnte i begynnelsen av talen min, nemlig forretningsmuligheter. Jeg er fast overbevist om at det som er bra for naturen, også er bra for næringslivet. Europas vannsektor har potensial til å bli en global leder innen nye teknologier.

Derfor er dagens arrangement en del av det forskningsorienterte «*Mission To Restore our Ocean and Waters Forum 2025*»⁶. I slutten av formiddagen vil det bli delt ut priser til lovende talenter i vannsektoren.

Dette understreker en av våre viktigste styrker. Europa kan være stolt av å være ledende innen innovasjon. Dette er en stor konkurransefordel. Likevel klarer vi ikke å skalere opp. Dette er for øvrig et problem som går langt utover vann, så hva kan vi gjøre?

Kan vi gjøre mer for å koble våre beste hoder med finansiering? Kan vi mangfoldiggjøre initiativer som European Water Tech Accelerator⁷ i Lyon i Frankrike? Jeg vet at en slik tilnærming ble fremmet i går på Blue Invest for den blå økonomien.

Og jeg er også glad for at European Institute for Technological Innovation i går lanserte den nye innovasjonsklyngen «EIT Water»⁸. Vi har store forventninger til EIT Water.

La oss komme i gang

Mine damer og herrer, temaet vann er nesten uendelig, og jeg vet at noen av dere begynner å føle det samme om talen min! Derfor vil jeg avslutte innledningen her. La oss komme i gang med det virkelige arbeidet. Det er deres synspunkter som er viktige for meg i dag. Takk igjen for at dere er her i dag og gir deres mening til kjenne. Jeg ønsker dere et godt og nyttig møte og ser frem til å høre de innspillene dere kommer med i dag.

⁶ [Mission Ocean and Waters Forum and related events - European Commission](#)

⁷ [\(2\) The European Water Tech Accelerator: About | Linkedln](#)

⁸ [EIT Water | EIT](#)

På vei mot en strategi for vannrobusthet i EU

Forarbeidene til EUs strategi for vannrobusthet (Water Resilience) har pågått i minst to og et halvt år. Her er noen viktige milepæler:

2023

- I februar 2023 lanserte *European Economic and Social Committee (EESC)* tanker om en 'Blue Deal' for å beskytte vannets kretsløp og sikre adgang til drikkevann og sanitær, beskytte økosystemer og naturmangfold, redusere vannbruket (i jordbruk, industri og husholdninger), og sikre tilstrekkelig investeringer i vann-infrastruktur.
- EUs globale visjon for vannrobusthet ble første gang presentert på FNs vannkonferanse i mars 2023, der det ble pekt på vannets betydning for matvare- og energisikkerhet, helse, natur og fred.

2024

- EUs arbeid med et vannrobust Europa ble lansert på en konferanse i Belgia 12. mars 2024. Norsk referat foreligger.
- Vannrobusthet var hovedtema på EUs 'Green Week' 29. og 30. mai 2024.
- Vannrobusthet var hovedtema i EUs miljøbyrå (EEA) sin rapport om status for Europas vann i oktober 2024, og i den årlige utgivelsen av *EEAs signaler* i november 2024.

2025

- Vannrobusthet var et viktig tema i Europakommisjonens *gjennomføringsrapport om vanddirektivet* i februar 2025. Her var viktige momenter å beskytte og restaurere vannets økosystemer, målet om null-forurensning, og naturbasert tilpasning til effekten av klimaendringer (flom, vannmangel og tørke).
- Europakommisjonen la ut en høring (*call for evidence*) i starten av februar 2025, der det ble mottatt 574 høringsinnspill. Klima- og miljødepartementet ga høringsinnspill.
- Den 6. mars 2025 gjennomførte Europakommisjonen en stor *høringskonferanse*. Det foreligger opptak fra konferansen og et norsk referat.
- EUs endelige strategi for vannrobusthet forventes å foreligge i juni 2025.

⁸ [Mer innsats må til for Europas vannmiljø](#)

⁹ [Call for evidence begins on EU Water Resilience Strategy - European Commission](#)

¹⁰ [Feedback from: The Norwegian Ministry of Climate and Environment](#)

¹¹ [Programme - Version 22 - Date 26-02-2025](#)

¹² [Streaming Service of the European Commission](#)

¹³ [Høringskonferanse om EUs strategi for vannrobusthet \(Water Resilience\)](#)

¹ [Time for an EU Blue Deal – Conference Highlights | EESC](#)

² [EU efforts on the global water agenda – Beyond UN 2023 Water Conference - European Commission](#)

³ [Water Conference: Speeding up to a water resilient Europe — Flanders Environment Agency \(VMM\)](#)

⁴ [Referat vannkonferanse mot et vann-robust Europa 12 mars 2024.pdf](#)

⁵ [EU Green Week 2024 - European Union](#)

⁶ [Ny rapport om tilstanden i Europas vann](#)

⁷ [Tilstanden og robustheten i Europas vann må forbedres](#)